

ПРОТОКОЛ №9
засідання студентського наукового гуртка
«РОЗУМНІ ФІНАНСИ»

від 28 травня 2025 року

ПРИСУТНІ:

керівник гуртка, доцент кафедри фінансів банківської справи, страхування та фондового ринку ФРАДИНСЬКИЙ Олександр;
учасники студентського наукового гуртка: КОСТИРІНА Дарія, ЯСТРЕМСЬКА Анастасія, СІРИК Маргарита, КОНОВАЛЬЧУК Даша, МЕЛЬНИК Юлія, ПЛАЦІДИМ Ірина, НЕПОКУЛЬЧИЦЬКИЙ Борис, ПОПЕНКО Валерій, ЯВОРСЬКА Юлія

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Науковий диспут на тему «Стан державних фінансів України в період військової агресії».

СЛУХАЛИ:

1. Керівника студентського наукового гуртка ФРАДИНСЬКОГО Олександра, який запропонував учасникам гуртка в межах зазначеної наукової дискусії заслухати та обговорити наукову працю учасниці гуртка Даші КОНОВАЛЬЧУК «Військовий збір, як різновид надзвичайного оподаткування в Україні», яку було подано для участі у Всеукраїнському фаховому конкурсі студентських наукових робіт з публічних фінансів, який проводився у квітні 2025 року в Державному податковому університеті (м. Ірпінь).

УХВАЛИЛИ:

1. Погодитися із пропозицією ФРАДИНСЬКОГО О.А. та заслухати і обговорити виступ КОНОВАЛЬЧУК Д.

СЛУХАЛИ:

КОНОВАЛЬЧУК Дашу, яка ознайомила присутніх з основними положеннями своєї наукової роботи. Виступаючи наголосила на тому, що надзвичайне оподаткування – різновид оподаткування, яке запроваджується в ході настання форс-мажорних обставин загальнодержавного характеру та пов'язане із фінансуванням непередбачуваних витрат держави, що, як правило, пов'язані із веденням військових дій, ліквідацією наслідків стихійних лих чи епідемій тощо. Надзвичайні податки, як джерело державних доходів, були відомі ще із епохи Стародавнього світу (ейсфора у Греції, tributum у Римі). Причина їх появи була зумовлена відсутністю розвиненої системи державного кредиту, яка дозволяє, за відносно короткий часовий проміжок, сформувати необхідні фінансові ресурси (на кредитній основі). Механізм надзвичайного оподаткування базується на 2 основних формах фіскальних вилучень – запровадження нових податків або ж підвищенні ставок вже існуючих та передбачає сплату на нерегулярній або тимчасовій основі.

Військовий збір в Україні, як надзвичайний податок, пов'язаний із фінансуванням потреб оборони країни, було запроваджено у серпні 2014 року, як консенсусний податок, тобто такий, поява якого не викликала заперечень чи протестів зі сторони українського суспільства. Адже всім була зрозуміла його необхідність і доцільність у податковій системі України. Механізм справляння військового збору базувався на техніці

застосування надбавки до вже існуючого податку – 1,5% до податку на доходи фізичних осіб.

Протягом наступних 10 років справляння військового збору у механізм його адміністрування вносилися зміни, які б мали поліпшити фінансову і регулюючу функцію цього податку, а також вдосконалити особливості його сплати. Аналіз офіційних статистичних даних, які характеризують сплату військового збору в Україні, дозволяє зробити висновок, що цей обов'язковий платіж не несе великого бюджетоутворюючого значення, коливаючись в межах 2,2-3,5% у податкових надходженнях до Державного бюджету (стосовно ж Зведеного бюджету, то цей показник буде ще меншим). А коли порівняти його надходження із витратами на оборону, у період до 2022 року (до початку відкритого вторгнення на територію України), то виявиться що платіж покривав 19-20% усіх потреб подібного роду. А протягом 2022-2024 років його фінансове значення знизилось десятикратно. Не дивлячись, що ідея запровадження військового збору носила цільовий характер, його зарахування йде до загального, а не спеціального фонду Державного бюджету, що нівелює адресний характер цього платежу. Із врахуванням низької фінансової віддачі, до 2025 року, цей збір носив, радше, морально-психологічний характер, постійно нагадуючи своїм платникам про ворожі дії нашого сусіда.

Специфіка справляння військового збору на яку накладається відсутність цільового характеру (кошти повинні спрямовуватися на фінансування Збройних сил України), актуалізують питання зміни назви платежу із «збору» на «податок». А те що, платіж задекларований як тимчасовий, а насправді справляється вже більше 10 років, обумовлює необхідність фіксації його у переліку загальнодержавних податків і зборів у Податковому кодексі України. Більш того, на нашу думку, від цього платежу ми вже не відмовимся і він залишиться у нашій системі оподаткування. Адже, навіть після закінчення військових дій, потреба у фінансуванні армії не пропаде, вона лише зменшиться, із одночасним зменшенням зовнішньої фінансової допомоги. Тому військовий збір залишиться. При цьому, нами пропонується, з метою більш чесного розподілу податкового тягара військового збору між представниками українського суспільства та залучення до оподаткування ним тіньових доходів, відмовитись від його справляння через оподаткування доходів, а перейти до використання непрямого оподаткування, збільшивши базову ставку ПДВ на 2%.

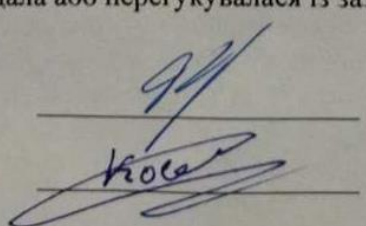
В обговоренні виступу взяли участь ЯВОРСЬКА Юлія, яка погодилася із думкою виступаючої про необхідність імплементації військового збору в податкову систему України; ПОПЕНКО Валерій висловив думку, що військовий збір, як видно із статистичних даних, не покриває значної частини військових витрат України, а отже, слід чекати подальших дій держави щодо розширення податкової бази за цим обов'язковим платежем. МЕЛЬНИК Юлія наголосила на тому, що при запровадженні та використанні військового збору, варто детально проаналізувати історичні аспекти цього джерела бюджетних доходів та наявний світовий досвід його використання.

УХВАЛИЛИ:

2. Взяти інформацію КОНОВАЛЬЧУК Даші до відома. Рекомендувати доповідачу продовжити дослідження в даній тематиці та обрати тему кваліфікаційної випускної роботи, яка б відповідала або перегукувалася із зазначеною проблематикою.

Керівник гуртка

Староста гуртка

ФРАДИНСЬКИЙ Олександр

КОСТИРІНА Дарія